

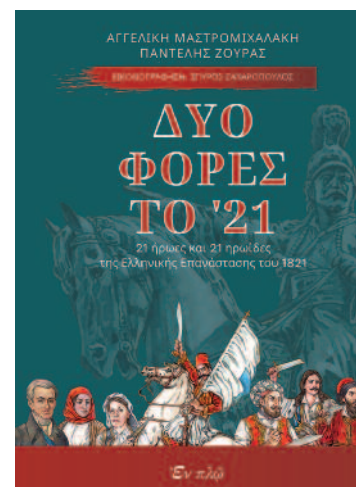
ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Εβδομαδιαία έκδοση του «Εθνικού Κήρυκα» - Σάββατο 20 - Κυριακή 21 Μαρτίου 2021

■ Αντζελα Γκερέκου, πρόεδρος του ΕΟΤ: Ο Ελληνικός Τουρισμός είναι πιο ανθεκτικός από τον ιό

■ Σχόλιο του Αντώνη Η. Διαματάρη

■ Διαδικτυακές αφηγήσεις για την Επανάσταση του '21

■ «Δύο φορές το '21», το βιβλίο της Αγγελικής Μαστρομιχαλάκη για τα ιδεώδη και τις αξίες των πρώων της Επανάστασης

«Δύο φορές το '21»

Το βιβλίο της Αγγελικής Μαστρομιχαλάκη που συστήνει στους μικρούς αναγνώστες τους ήρωες και τις ηρωίδες της Επανάστασης

Της Σταυρούλας Τσούτσα

Οι εκπαιδευτικοί και συγγραφείς Παντελής Ζούρας και Αγγελική Μαστρομιχαλάκη.

“

Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι να μοιραστούμε με τα παιδιά το πάθος των ηρώων για ελευθερία, τον αγώνα τους για ιδεώδη και αξίες και την αγάπη τους για την Ελλάδα. Με αυτό τον τρόπο ίσως συνειδητοποιήσουμε όλοι μας σήμερα και τη δική μας ευθύνη που πηγάζει από τα συγκεκριμένα πρότυπα

”

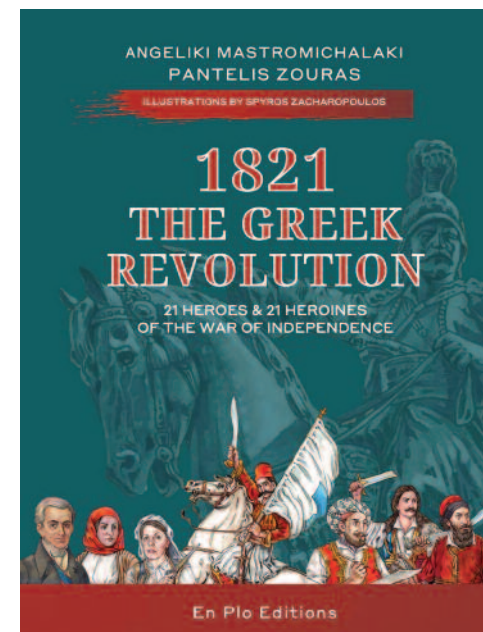
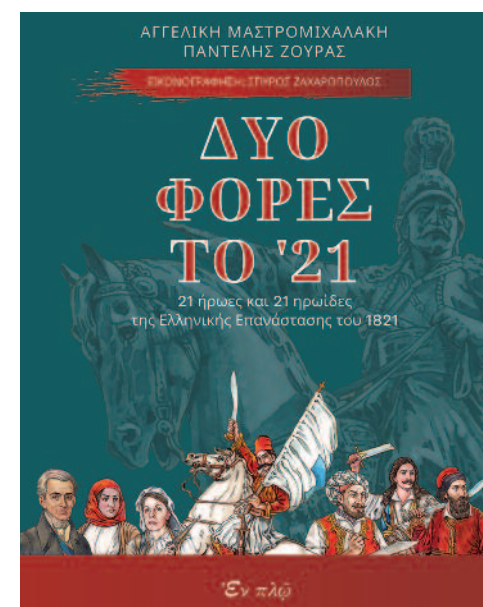
Η Αγγελική Μαστρομιχαλάκη είναι παιδαγωγός και συγγραφέας με πλούσιο έργο στο χώρο του παιδικού βιβλίου. Πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Έν πλω» το βιβλίο που έγραψε μαζί με τον σύζυγό της, Παντελή Ζούρα, «Δύο φορές το '21», ένα βιβλίο που έρχεται να συμπληρώσει ένα μεγάλο κενό στην βιβλιογραφία για παιδιά και εφήβους, καθώς αναδεικνύει τον ρόλο των γυναικών στην Επανάσταση του 1821. Με λόγο λιτό και την πλούσια εικονογράφηση του Σπύρου Ζαχαρόπουλου, το βιβλίο «Δύο φορές το '21» έρχεται να παρουσιάσει στους μικρούς αναγνώστες το πραγματικό πρότυπο των Ελλήνων ηρώων που αγωνίστηκαν με αυτοθυσία για την πατρίδα και την ελευθερία. Το βιβλίο κυκλοφορεί επίσης στην αγγλική γλώσσα με τον τίτλο «1821 The Greek Revolution: 21 Heroes and 21 Heroines of the war of independence».

Κυρία Μαστρομιχαλάκη, πρόσφατα κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Έν πλω» το βιβλίο «Δύο φορές το '21», που συγγράψατε με τον σύζυγό σας, Παντελή Ζούρα. Θα μας το παρουσιάσετε;

Το βιβλίο μας «Δύο φορές το '21» είναι ένα βιβλίο το οποίο ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΙΣΟΤΙΜΑ 21 ήρωες και 21 ηρωίδες που συνέβαλαν με τον τρόπο τους στον αγώνα για την ελευθερία και ανεξαρτησία της πατρίδας μας. Όλες και όλοι δεν είναι μυθικά πρόσωπα, δεν είναι κατασκευασμένοι υπερ-ήρωες, είναι πρότυπα αυθεντικά. Πιστεύουμε ότι βρήκαμε έναν τρόπο μέσα από τριτοπρόσωπη αφήγηση να μιλήσουμε στην καρδιά των παιδιών χωρίς να τα φορτώσουμε με πολλές πληροφορίες. Σίγουρα δεν είναι ένα βιβλίο βιογραφιών. Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι να μοιραστούμε με τα παιδιά το πάθος των ηρώων για ελευθερία, τον αγώνα τους για ιδεώδη και αξίες και την αγάπη τους για την Ελλάδα. Με αυτό τον τρόπο ίσως συνειδητοποιήσουμε όλοι μας σήμερα και τη δική μας ευθύνη που πηγάζει από τα συγκεκριμένα πρότυπα.

Πώς προέκυψε η συγγραφή του συγκεκριμένου βιβλίου και ποιο κενό έρχεται να καλύψει στο παιδικό -κι όχι μόνο- βιβλίο;

Από την καθημερινή επαφή μας με τα παιδιά στο σχολείο αντιλαμβανόμαστε το κενό που υπάρχει μέσα από την αποσπασματική διδασκαλία της Ιστορίας. Αυτή ήταν η αφορμή, μαζί με την αγωνία μας για να μην ξεχαστούν οι ρίζες και η παράδοσή μας από τα νέα ελλην-

Τα εξώφυλλο του βιβλίου «Δύο φορές το '21» της Αγγελικής Μαστρομιχαλάκη και του Παντελή Ζούρα και στην αγγλική γλώσσα, με τον τίτλο «1821 The Greek Revolution: 21 Heroes and 21 Heroines of the war of independence» από τις εκδόσεις «Έν πλω».

“Θεωρούμε πως η ανάδειξη των γυναικών και η συμμετοχή τους στην Ελληνική Επανάσταση ήταν κάτι που έλειπε από τη βιβλιογραφία που απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους. Οι περισσότεροι γνωρίζαμε μερικά μόνο ονόματα γυναικών που συμμετείχαν ενεργά στον Αγώνα, ενώ σε όλη την Ελλάδα αντιστάθηκαν στον τουρκικό ζυγό, με τον τρόπο τους η καθεμιά, πολλές γυναίκες που είχαν μείνει ιστορικά αφανείς

Αγγελίνα Νικίταινα, η πατριώτισσα σύζυγος του Νικητάρá.

Δόμνα Βιζβίτζη, η καπετάνισσα που κουβαλούσε όπλα και πυρομαχικά για τους αγωνιστές.

Η Μαντώ Μαυρογένους, η ηρωίδα που έδωσε ό,τι είχε και δεν είχε στον αγώνα.

Γεώργιος Καραϊσκάκης, ο στρατάρχης της Επανάστασης.

Ο Κολοκοτρώνης σε εικονογράφηση Σπύρου Ζαχαρόπουλου από το βιβλίο «Δύο φορές το '21».

νόπουλα. Οραματιστήκαμε λοιπόν να προσφέρουμε τη γνώση στα παιδιά με έναν απλό και ελκυστικό τρόπο. Κάθε προσωπικότητα παρουσιάζεται σε μονοσέλιδο κείμενο αριστερά και μονοσέλιδη εικονογράφηση δεξιά από τον Σπύρο Ζαχαρόπουλο. Η μεγάλη πρωτοτυπία βρίσκεται στην παρουσίαση και ανάδειξη 21 ηρωικών μορφών γυναικών την εποχής εκείνης εκτός από τους άνδρες.

Με ποια κριτήρια επιλέξατε τους ήρωες που παρουσιάζετε στο βιβλίο σας;

Τα κριτήρια είναι υποκειμενικά. Μετά από πολύμηνη μελέτη, έρευνα, καταγραφή και αποδελτίωση στοιχείων από πολλές πηγές και αφού καταγράψαμε πάρα πολλές μορφές, έπρεπε να οριοθετήσουμε τον αριθμό ανδρών και γυναικών. Τον αριθμό 21 -σε προσωπικότητες- σκεφτήκαμε, γιατί σχετίζεται με την χρονολογία του 1821, ώστε να κάνουμε και ένα λογοπαίγνιο με τον τίτλο «ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ '21».

Ένα ακόμη στοιχείο που προσέξαμε ιδιαίτερα είναι η παιδαγωγική προσέγγιση των κειμένων μας, ώστε να είναι ελκυστικά για παιδιά και εφήβους και όχι μακροσκελή. Μέσα από τα πρόσωπα αυτά που παρουσιάζουμε επιθυμούμε να ξεχωρίσουν τα παιδιά τις έννοιες του ήρωα και του αυθεντικού προτύπου.

Κατά τη γνώμη σας, ποιος από τους ήρωες ή τις ηρωίδες του 1821 παρ' όλο που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην Επανάσταση, έμεινε στην αφάνεια και δεν αναγνωρίστηκε η προσφορά του όσο του άξιζε;

Πολλοί αγωνιστές και αγωνίστριες έπαιξαν σημαντικό ρόλο και έμειναν στο περιθώριο της Ιστορίας της περιόδου εκείνης. Αυτό αφορά βέβαια την μη καταγραφή στοιχείων και ονομάτων, αλλά και τα κοινωνικά δεδομένα της περιόδου πριν και κατά την Ελληνική Επανάσταση, όπου δεν προβάλλονταν οι γυναίκες. Ίσως λοιπόν οι γυναίκες γενικότερα θεωρώ ότι είναι αδικημένες από αυτήν την ιστορική

καταγραφή. Οι άνδρες απέκτησαν τοπική αίγλη και οι γυναίκες δεν αναδείχθηκαν.

Φέτος γιορτάζουμε 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821. Δυστυχώς καθημερινά διαπιστώνουμε πως τα νέα παιδιά δεν γνωρίζουν ή δεν ενδιαφέρονται να μάθουν Ιστορία. Εμείς ως δάσκαλοι και ως γονείς, πώς μπορούμε να βοηθήσουμε τις νεότερες γενιές να κατανοήσουν την σημασία αυτής της περιόδου για την ιστορία και τον πολιτισμό μας;

Ζούμε στην εποχή της εικόνας και των γρήγορων αλλαγών, στην ψηφιακή εποχή που με το πάτημα ενός κουμπιού ο καθένας μπορεί να έχει ένα επιθυμητό αποτέλεσμα. Τα παιδιά γεννιούνται και μεγαλώνουν σε μια τέτοια εποχή. Χρειάζεται λοιπόν να τους δώσουμε την ευκαιρία να γνωρίσουν με ψυχαγωγικό τρόπο, όπως είναι η φιλιναγνώσια, τουλάχιστον κάποια βασικά στοιχεία που λειτουργούν ενωτικά με την πολιτιστική μας ταυτότητα και την ιστορική μας πορεία. Το βιβλίο μας ευχόμαστε πραγματικά να λειτουργήσει με αυτό τον τρόπο στις ψυχές των αναγνωστών μας. Μακάρι λοιπόν να μπορέσει να εμπνεύσει και να γαλουχήσει ανθρώπους σκεπτόμενους, με όραμα, αξίες, ιδανικά και ανιδιοτελή αγάπη για την πατρίδα μας, όπως εκείνη των αγωνιστών του 1821 κι ακόμη μεγαλύτερη.

Ποιος ήταν ο ρόλος της γυναίκας στην Ελληνική Επανάσταση;

Ο ρόλος της γυναίκας κατά την Ελληνική Επανάσταση είναι πολύ σημαντικός και ουσιαστικός. Θεωρούμε πως η ανάδειξη των γυναικών και η συμμετοχή τους στην Ελληνική Επανάσταση ήταν κάτι που έλειπε από τη βιβλιογραφία που απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους. Οι περισσότεροι γνωρίζαμε μερικά μόνο ονόματα γυναικών που συμμετείχαν ενεργά στον Αγώνα ενώ σε όλη την Ελλάδα αντιστάθηκαν στον τουρκικό ζυγό, με τον τρόπο τους η καθεμιά, πολλές γυναίκες που

είχαν μείνει ιστορικά αφανείς. Οι γυναίκες παρέμεναν στο σπίτι φροντίζοντας την οικογένεια και αναθρέφοντας τα παιδιά. Ταυτόχρονα επιμελούνται όλα όσα οργανώνουν οι άντρες τους και συμμετέχουν αλλά πάντα από την οικία τους. Και γιατί γίνεται αυτό; Επειδή έπρεπε οι Ελληνίδες να προστατευτούν από τα μάτια των Οθωμανών. Γιατί εάν μια γυναίκα άρρεσε σε κάποιο κατακτητή, μπορούσε να την πάρει ή και να την κλέψει. Γι' αυτό τον λόγο απομάκρυναν τα κορίτσια και τις γυναίκες οι Έλληνες και δεν ήθελαν να κυκλοφορούν στους δρόμους ή σε κοινούς χώρους. Υπήρχαν και λόγιες μορφωμένες Ελληνίδες στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, στη Μολδαβία, στην Βλαχία, στην Ρωσία, στην Τερζέστη. Αυτές ως μορφωμένες έστελναν επιστολές Υπέρ των Ελλήνων και της απελευθέρωσης της Ελλάδος σε όλη την Ευρώπη, έκαναν φιλανθρωπικές δράσεις στα μέρη που ζούσαν και συγκεντρώναν χρήματα για την ενίσχυση του Αγώνα για την Ελευθερία.

Στην προεπαναστική περίοδο θεωρούμε ξεχωριστή προσωπικότητα ηρωίδα την Παρασκευή Μπενιζέλου (αγία Φιλοθέη). Ήταν μια γυναίκα που έζησε μέσα στην Τουρκοκρατία, αγωνίστηκε για την Πίστη και την Πατρίδα της, περιέθαλψε, μόρφωσε και φρόντισε γυναίκες και παιδιά, μέσα στην πολύ δύσκολη περίοδο που ζούσαν.

Θα μοιραστείτε μαζί μας κάποιο περιστατικό από τα χρόνια της Επανάστασης που σας έχει συγκλονίσει για τον ηρωισμό και την αυτοθυσία των πρωταγωνιστών του;

Η πολιορκία του Μεσολογγίου θεωρώ ότι είναι ένα συγκλονιστικό περιστατικό. Θυσίαστηκαν όλοι για την ελευθερία τους. Ανάμεσά τους ήταν και παιδιά και έφηβοι, 10-17 ετών, οι «Γελεκτοπδες», οι οποίοι φορώντας τα γιλέκα, γέμιζαν τις τσέπες τους με πολεμοφόδια και βοηθούσαν και αυτά στην αντίσταση και στον αγώνα. Είναι η ελπίδα που βλέπει η κάθε γενιά για το μέλλον που είναι τα παιδιά.

Αν μπορούσατε να συναντηθείτε με έναν από τους ήρωες ή τις ηρωίδες που παρουσιάζετε στο βιβλίο σας ποιος θα ήταν αυτός και γιατί;

Δύσκολη αυτή η απάντηση. Ποιον να ξεχωρίσει κανείς. Θα σας μιλήσω για έναν άνδρα σαν τον γενναίο Κολοκοτρώνη, όχι μόνο για την αγωνιστικότητα, τον αρχηγικό ρόλο του, την φλόγα που ενέπνευσε και παρέσυρε τους αγωνιστές, τους λόγους του προς τους Έλληνες αλλά και την ταλαιπωρία του κατά την δική του και την φυλάκισή του.

Από τις γυναίκες θα ξεχωρίσω την Δόμνα Βιζβίτζη, η οποία καταγόταν από πλούσια οικογένεια της Θράκης και παντρεύτηκε πλούσιο καπετάνιο που μαζί του μύηθηκε στην Φιλική Εταιρεία. Αφιερώθηκαν οικογενειακώς στον αγώνα και όταν πέθανε ο άντρας της ανέλαβε τα πληρώματα και τα πλοία τους τα οποία πρόσφερε όλα στον αγώνα των Ελλήνων. Πάμφωτη και πικραμένη κατέληξε, ξεχασμένη από την Ελλάδα που αγάπησε και γενναϊόδωρα υπηρέτησε.

* Η Αγγελική Μαστρομιχαλάκη γεννήθηκε στη Χίο, είναι παντρεμένη και μητέρα δύο παιδιών. Σπούδασε Παιδαγωγικά, Ψυχολογία, Φιλοσοφία. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος Φιλοσοφίας. Εργάζεται στη δημόσια εκπαίδευση ως διευθύντρια σε Δημοτικό σχολείο. Είναι ενεργό μέλος της Γυναικείας Λογοτεχνικής Συντροφιάς και του Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου.

Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα και Διεθνή Συνέδρια και

έχει εκδώσει 12 βιβλία για παιδιά, λογοτεχνικά, γνώσεων και σχολικά για το Δημοτικό σχολείο. Επιπλέον, έχει συμμετάσχει σε 16 συλλογικούς τόμους με κείμενα λογοτεχνικά και επιστημονικά. Γράφει άρθρα και κεφάλαια σε βιβλία με θέματα: το Παιδί, την Οικογένεια και την Εκπαίδευση, από το 1993 μέχρι σήμερα.